

PETŐFI-MOZAIKOK KONFERENCIA ÉS KIÁLLÍTÁS

Az előadások összefoglalói

„Ki vagyok én? nem mondom meg...”

200 éve született Petőfi Sándor, zseniális költőnk, akinek halála és élete egyaránt ellentmondások sorozata. Hogy a halála miatt, az, úgy véljük, nem szorul magyarázatra. Ám élete, pályafutása is talányokkal, titkokkal teli. A semmiből robban be az irodalmi köztudatba a „természet vadvirágaként”. Pályáját a különböző beszéd módok könnyed megújítása jellemzi, versei sokszínűek, új műfajokat alakított ki. Költői ideája a *poeta natus*, de ugyanakkor tudatos költő is, Vahot Imre egyengeti útját. Az 1848-as magyar szabadságharc krónikása, azonban sok versét a „világszabadság” eszméje is áthatja.

A Petőfi-mozaikek konferencia előadásai nemcsak a rejtélyes Petőfi-képet szeretnék új megvilágításba helyezni, hanem arra a kérdésre is keresik a választ, hogy miért érezhetjük ma is aktuálisnak és szerethetőnek Petőfi költészetét.

Antaliné Miss Lilla: Petőfi 2.0.0

Mindannyiunk számára egyértelmű, hogy Petőfi Sándor élete és munkássága a legkisebb gyermekek előtt is ismert és példaértékű. Mégis fontos azonban arról beszélnünk, hogy a digitális kor gyermekeivel foglalkozó pedagógusok naponta szembesülnek azzal a kihívással, hogy ha nagyjaink műveiben való elmélyedésre ösztönzik a diákokat, akkor youtuberekkel, különböző számítógépes játékokkal és az aktuális TikTok-trendekkel kerülhetnek szembe. A folytonos időhiánnyal és a FOMO-val küzdő kis- és nagykorúak egy része pedig inkább hajlik a könnyen és gyorsan elérhető digitális tartalmakra, mint a koncentrált figyelmet és érzelmi megéléseket is kívánó klasszikus művek megismerésére.

Előadásomban tippeket, kipróbált gyakorlatokat kívánok bemutatni azzal kapcsolatban, hogy miként lehet ötvözni a korszellemnek megfelelő tartalomgyártási lehetőségeket az irodalom – és kiemelten a 200 éve született költő életművének – közelebb hozására. Hogyan lehet aktív befogadóvá tenni a diákokat annak érdekében, hogy Petőfi ma is olyan erővel hasson, mint saját korának influenszereként.

Bárdos Dóra: Szerelem és barátság – A beszélyíró Petőfi

Petőfi Sándort nagy költőnként szokás ismerni: jóval kevésbé él a köztudatban, hogy romantikus, kísérletező novellák szerzője is volt. Előadásomban Petőfi elbeszéléseivel foglalkozom, közöttük is elsősorban fiatalon írt, különleges stílusú beszélyével, *A párhajjal*.

Már a mű születésének és fennmaradásának története is kész regény, s felvillanthatja az olvasó előtt a tizenkilenc éves, költőnek és színésznek egyszerre készülő Petőfi arcélét. Mint szöveg pedig izgalmas lehetőségeket rejt az oktatásban történő felhasználásra, legyen szó akár szövegértésről, akár stílusjátékról.

Csővári Katalin: Múzeumlátogatás másképpen

*Kicsi ablak, kicsi ház,
200 éve mégis áll.
Villany és gáz nem volt bevezetve,
mégis boldogan él(t)ek benne.*

200 éve, az egyik legnagyobb költőnk, Petőfi Sándor is ilyesféle házban születhetett. Akkoriban villany és gáz nélkül főztek, mostak és világítottak, csak másként, sokkal takarékosabban, mint mi. Izgalmas kérdés lehet, hogy a több mint 200 éves használati tárgyakat hogyan tudjuk úgy bemutatni a gyerekeknek, hogy közben a különböző képességeiket is fejlesztjük.

Felmerült bennem a kérdés, hogyan lehet az épek és a fogyatékkal élők (például látássérültek számára) olyan közös múzeumpedagógiai érzékenyítő programot szervezni, amelyben éppen ezek a tárgyak építik az egymás iránti empátiát. Az előadás ezekre a kérdésekre keres választ.

Deme Tamás: Petőfi átírások – falu végi kocsmák „narratívái” (összehasonlító műelemzések fanyar tükre)

Az előadás Petőfi egyik legismertebb versének, a *Falu végén kurta kocsmá* remekműnek előadás- és stílusváltozatait, átírásait, parafrázisait, szövegtorzításait mutatja be a különböző művészeti átiratokban. Az interdiszciplinaritás a vers zenei, drámai, táncnyelvi változataiban jelenik meg. A szöveg „narratívának” nevezett matériája és lelke erős hatáskülönbségeket mutat. Az elemzés felhasználható az irodalmi, zenei, mozgás-, drámapedagógiai nevelés gyakorlataiban, a pedagógusképzésben.

Az előadás alapjául József Attila, Raymond Queneau, Edmond Rostand szövegei, valamint a Racka, Cinege, Ghymes és más együttesek zenéje szolgált (ahol a „magyar kultúra és a rock'n'roll, egy kalotaszegi hajnal táncai, a hazai dzsessz és népzene egyesül”). Ezt kiegészíti ki Lackfi János ironikus előadása. S ne feledjük: Petőfi Sándor.

Galuska László: Petőfi helyzetben (nem gyermekvers-eredetű gyermekversek)

Petőfi Sándor nem volt kifejezetten gyermekköltő, mégis számos költeménye került be a gyermekirodalomba. (Saját maga egyetlen gyermeknek szánt írást hagyott hátra: az *Arany Lacinak* címen ismert verses mesét.) Még az olyan ikonikus mű, mint a *János vitéz* is felnőtt közönségnek készült.

A klasszicizálódás részeként azonban az irodalmi hagyomány számos Petőfi-verset vitt be az iskolai, majd az óvodai irodalmi-anyanyelvi nevelésbe, ezáltal végül egyfajta „gyermek-” vagy „ifjúsági” költőként beskatulyázva a szerzőt, akit a legtöbben érettségi után már nem is tartanak olvasásra érdemesnek. Leginkább helyzetdallai (mint pl. a *Szeget szeggel, A tintásüveg, Mi az a nap...*) ismertek gyermekirodalmi művekként. Mi lehet ennek az oka? Erre a kérdésre keressük a választ előadásban.

Havas Judit: Ki és mi vagy?

A Petőfi-mozaikok konferencián a milyen is „az igazi Petőfi” kérdéssel kívánok foglalkozni. Ady számára Petőfi „mindazt jelenti, amit a XIX. század közepén egy fiatal, szláv származású, tehát forradalmár és nagyon nyugtalan idegrendszerű magyar ember jelenthet.” S mi, Petőfi 200. születésnapján hogyan látjuk Őt?

Petőfi Sándor az *Arany Jánoshoz* című, 1847 januárjában íródott versében teszi fel a címbeli kérdést a *Toldi* díjnyertes írójának, akivel a versbeni megszólítást követően különleges, mély, életre szóló barátság kötött. Érdekes megvizsgálunk az írói, költői barátság mit jelentett Petőfi számára, s hogyan, milyen módon „ápolódott” a 19. században?

Fontos megvizsgálunk, a költészet szerepéről hogyan gondolkodott: „nem nagyúri szalon, hová csak fölpiperézve, fényes csizmákban járnak.” S mit mondana ma, kell-e a vers? – Petőfi-mozaikok: barátság, költészet, szabadság, szerelem. Lehetett volna más a mindenkori forradalom és szabadság jelképe, mint ahogy ő fogalmazta: „másforma? én, századom hú gyermeke!” – Előadásomban kísérletet teszek a kérdések megválaszolására.

H. Tóth István: Szemlézés Petőfi humoros versei világában

Előadásomban Petőfi Sándor 33 cím szerint említett versét tekintem át a humorra – a humoros, az ironikus és a gúnyolódó hangnemre – való tekintettel. Tanító és általános iskolai magyartanárként, továbbá a magyar kultúrát idegen ajkúak számára közvetítőként szükségszerűnek tartom Petőfi Sándor verseinek a sokoldalú tanulmányozását, elemzését, a tanítási gyakorlatba történő árnyalt beemelését.

Azért helyezem ezeket a szempontokat az előadás előterébe, mert még ma is kísért az a szűkkeblű szemlélet, miszerint Petőfi Sándor legfőképp a forradalom és mindenekelőtt az eljövendő világforradalom költője. Az efféle sarkított megállapításokkal szemben Petőfi Sándor rendkívül sokoldalú, árnyalt világlátású, humoros megoldásokkal is figyelemre méltóan élő, igen gazdag szókincsű költő.

Juhászné Rusai Éva: Hősök és vitézek az óvodában

Hogyan lehet a gyermekek számára élménnyé „varázsolni” március 15-ét?

1982-től vagyok óvodapedagógus. Jelenleg Budapesten az Újpesti Deák Óvodában dolgozom vegyes korcsoportban. 2020 februárjától „pompás mesés nagykövet” is vagyok. A meséket, kiemelten a népmeséket és a hozzájuk illeszthető tevékenységeket eddig is szerettem, és most tudatosabban használom a mindennapokban is. A „Pompás Napok” módszertanával és segítő csapatával jobban megismertem, hogy mekkora ereje van a mesének; és nemcsak a mindennapokban, hanem a hagyományápolásban, az értékközvetítésben, az ünnepekre való készülődésben is.

A jól megválasztott mese és a hozzá kapcsolható egyéb tevékenységek igazi élményt adnak a gyermekeknek egyéni, csoportos vagy akár óvodai szinten is, de akár az olyan érzelmileg nehezebben megközelíthető ünnepek kapcsán is, mint például március 15. Ennek egy „jógyakorlatát” mutatom be.

Kormos Rebeka: Népmesei és költői képek összecsengése

Képzletbeli utazás a Csillagszemű juhással és János vitézzel

A Pompás Napok módszertanával olyan népmese-foglalkozásokat tervezhetünk, amelyek középpontjában egy népmese áll és hozzá a népi kultúra egyéb elemeit (népdal, népi játékok, díszítőkultúra stb.) kapcsolva komplex, élményközpontú gyermekfoglalkozást hozhatunk létre. A többoldalú megerősítés által az óvodás és a kisiskolás gyermekek könnyedén és egyéni habitusuknak megfelelően kapcsolódhatnak a történethez. A saját élményű mesefoglalkozást megélve a jelenlevők maguk is részesei lehetnek egy, az élet egészét érintő kérdés mesei megoldásának, valamint ráláthatnak, hogy egy jól kiválasztott népmese hozzásegítheti még a legkisebbeket is egy terjedelmes irodalmi mű befogadásához.

A módszertan eddig minden évben felkerült az „Edison 100” listára, amely Magyarország legjobb fejlesztő programjait gyűjti egy csokorba.

Krassza Ildikó: János vitéz (h)arcai foglalkozássorozat

A PIM Mesemúzeuma és az Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet Bábtára a Petőfi-bicentenáriumra komplex múzeumpedagógiai foglalkozássorozatot hozott létre iskolás csoportoknak. Az 1–8. osztályos gyermekeknek szóló foglalkozások 2022. október 2-ától 2023. augusztus 31-ig érhetők el. A programok fókuszában a *János vitéz* áll. A sorozat célja, hogy interaktív módon, izgalmas formai és vizuális megoldásokkal közelebb hozza a 7–14 éves korosztály számára az elbeszélő költeményt. A programsorozat három – különböző korosztálynak szóló – foglalkozást tartalmaz. A három foglalkozás: *Kalandozások János vitézzel* (1–3. osztály), *János vitéz társasjáték* (4–5. osztály), *János vitéz lakomái* (6–8. osztály).

Pompor Zoltán: Mesemondás Petőfi-módra

Petőfi ölébe vette a rosszkodó Lacit, és mesét mondott neki. (Arany) Laciból később mesegyűjtő lett. Véletlen lenne ez, vagy inkább úgy van, ahogy Lázár Ervin írja, „a gyerekkorban hallott történetek együtt növekszenek velünk: virágot hoznak, kiteljesednek, gyümölcsöt érlelnek.” És akkor ott van még a *János vitéz*, ami szintúgy ezer szállal kapcsolódik a mesék világához! – Az előadás arra tesz kísérletet, hogy bemutassa, milyen Petőfi mesemondói stílusa, és mit tanulhatunk belőle mai mesemondók, mesehallgatók.

Szarka Júlia: Zene – Óvoda – Ünnepe – Petőfi!

Március 15-e környékén gyakran felhangzik a közismert Kossuth-nóta: *Kossuth Lajos azt üzente, elfogyott a regimentje...* sokszor megismételt „kántálása”: dó – ti – lá – mi, dó – ti – lá – mi. Ám a felugró rész már nyolc, sőt tíz hang terjedelmét igényli, tetézve nehéz ugrásokkal a dallam végén (mi – szi). Érdekesség, hogy a zárómotívumot klarinétok játszották – a Kossuth rádió szignáljaként – évtizedeken át.

A tanulmány szerzőjében kételyek támadnak, hogy ebben az esetben is be kell-e tartanunk a hangterjedelemre való előírást, vagy örömmel énekelve (kiabálva – jó hamisan) vonulhatunk a „főtérrre” vagy a „szoborhoz”. Ez utóbbi pedig a hazaszeretetre nevelés eszköze lehet, ami legalább olyan fontos, mint a tisztaéneklési készség fejlesztése. – A tanulmány az óvodában és az alsó tagozaton használható műsorvázlattal próbál ötleteket adni, hogyan ünnepeljük a szabadság többi ünnepét is – módszertani szempontokkal alátámasztva.

Szinger Veronika: „Iluska mosoda a Petőfi utcában”

A János vitéz rendhagyó adaptációja a kecskeméti Ciróka Bábszínházban

Petőfi Sándor elbeszélő költeményét 2022 februárjában állította színpadra a Ciróka Bábszínház Vidovszky György rendezésében. A rendezőről köztudott, hogy kreatívan, teljesen újszerű módon viszonyul a bábtechnikához, ahol a tárgyak átértelmeződnek. Előadásom célja annak bemutatása, hogy a rendező miben tért el a klasszikus János vitéz-feldolgozásoktól; milyen dramaturgiai eszközökkel érte el, hogy a történet a gyerekek fejében, képzeletében is „megszülessen”; az átértelmezett tárgyak hogyan indíthatják be a fantáziát.

További cél annak kifejtése, hogy a stílusában régies, de „gondolkodásában” és színpadi megjelenítésében rendkívül modern történet milyen üzenetet közvetít, hogyan hathat a mai gyerekközönségre, akiknek talán ez az első találkozásuk a János vitézzel. Szintén szó esik az élőzene, valamint a megzenésített Petőfi-versrészletek szerepéről.

Vallent Brigitta: Petőfi Sándor 2023-ban az iskolákban

Petőfi Sándor életműve fontos pillére a magyar irodalomoktatásnak. Diákjaink első olvasmányaiktól egészen érettségijükig többször találkoznak költeményeivel a tankönyvekben, így folyamatosan bővül(hetne) tudásuk róla. Felmerül a kérdés, vajon mennyire áll közel a mai gyerekekhez Petőfi életműve, feltárhatók-e szövegértési problémák például a Petőfi-versek „régies” szóhasználata miatt.

A lehetséges nehézségek tanulmányozása érdekében a vizsgálatba bevont résztvevőknek tíz idézetet kellett saját szavaikkal értelmezni, és ezek Petőfivel való kapcsolatát tisztázni. A vizsgálat kitért arra is, milyen nehézségekbe ütköznek a magyartanárok a Petőfi-tananyag átadása kapcsán, valamint nehezebb-e manapság Petőfit tanítani, mint korábban. Vajon mely versek a legnépszerűbbek a felmérésben részt vevő diákok és tanárok között? – Az előadás célja választ adni ezekre a kérdésekre egy kérdőíves vizsgálat segítségével, amelyben felső tagozatos diákok és magyartanárok vettek részt.

Váradi Ferenc: Petőfi-paradoxonok

Petőfi költészetének egészen korai szakaszától fogva állandó jellemzője az a fajta poétikai-retorikai játék, mely a befogadó számára váratlan, meglepő, akár el- és befogadhatatlan nyelvi (és/vagy gondolati) tapasztalatokat hoz létre. A tágan értelmezett „paradoxon” fogalom, mely a logika és matematika keretein túlnyúlva egyfajta jellegzetes és általános emberi élményt ír le, hasznos eszköz lehet az életmű ilyen vonással (is) rendelkező szövegei közti összefüggések felfedezése, megértése során.

A konferencia Teamsen keresztül is követhető.
Bekapcsolódni a következő hivatkozás segítségével lehet:

<https://teams.microsoft.com/l/meetup-join/19%3aZMfiaaQdJNoS8NWkyuXSk8b6WVXNkndTS-58exDIXI1%40thread.tacv2/1674814126861?context=%7b%22Tid%22%3a%22e06a5de-cc56-40bd-b41e-bf3f482bcdd3%22%2c%22Oid%22%3a%226f54d087-4a1c-4719-8966-b6a62f995c67%22%7d>

A konferencia szervezőbizottsága:

Dr. Tóth Etelka dékánhelyettes, tanszékvezető főiskolai tanár
Dr. Somodi Ildikó tanszékvezető főiskolai tanár
Kovács Tibor egyetemi tanársegéd

Petőfi-mozaikok plakát – Górnagy Gyula munkája

